

Myroslava Chekh
PhD (Economics), Associate Professor,
Lviv University of Trade and Economics
10 Tuhan-Baranovskiy Str., Lviv, 79005, Ukraine
mirachekh@gmail.com
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-6787-8067>

UDC 339.72.053

Galyna Semiv
PhD (Economics), Associate Professor,
Hetman Petro Sahaidachnyi National Army Academy
32 Heroes of Maidan Str., Lviv, 79012, Ukraine
galinasemiv1985@gmail.com
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-3901-0639>

Shocks of the aggregate demand and balance of payment equilibrium in dependent economy

Abstract

Introduction. Today, academic circles are voicing an idea about the need to switch over to an alternative economic strategy prioritising the stimulation of the domestic market, because the existing potential for the development based on the export model has been exhausted. World experience and some economic realities in Ukraine induce to believe that such a strategy could be viable, although not without numerous risks. Usually, a decline in the current balance signals the end of the ambitious experiments on demand stimulation. In such a case, it is essential to analyse the interaction of internal and external sectors of the economy, to provide an effective demand and separate balance of payment accounts.

The purpose of the research is to study the interaction between different segments of the domestic market and the balance of payments in terms of the economy with a dependent production structure.

Results. By using two statistical techniques, namely, the two-stage least square (2SLS) and heterogeneous VAR/VEC models, the authors of the article have found out the following: 1) the asymmetric impact of the sectors of goods Q^T and Q^N on the current account balance; 2) the growth of the sector Q^T is mainly due to the consumption factor, while Q^N stimulates mostly the investment demand; 3) the financial account is slightly dependent on domestic demand and has improved due to the growth of the domestic production of non-tradable goods.

Conclusions. On the whole, our findings are in line with the theoretical framework of the dependent economy model, which implies a disaggregated structure of demand and supply.

Keywords: Consumption; Investment; Export; Dependent Economy; Balance of Payments Equilibrium; Tradable Goods; Non-tradable Goods

JEL Classification: D11; E 21; E22; E52; H30; F32; O11

DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V163-10>

Чех М. М.

кандидат економічних наук, доцент, кафедра міжнародних економічних відносин,
Львівський торговельно-економічний університет, Львів, Україна

Семів Г. О.

кандидат економічних наук, доцент, кафедра ракетно-артилерійського озброєння,
Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Львів, Україна

Шоки сукупного попиту та рівновага платіжного балансу в залежній економіці

Анотація

У статті проаналізовано механізми взаємодії внутрішнього та зовнішнього секторів економіки з урахуванням рівноваги платіжного балансу. На основі емпіричного аналізу встановлено взаємозв'язки між елементами сукупного попиту та платіжним балансом у залежній економіці на прикладі економіки України 2014–2016 рр. Підтверджено теоретичні постулати моделі залежної економіки. Згідно регресійного дослідження, спостерігається авторегресивна залежність з лагом у квартал для показника споживання, яка може означати, що зростання споживання створює умови для подальшого його нарощування. Стимулюючим чинником споживання виступають також інвестиції. З лагом у 3 квартали, при зростанні цього фактора на 1% роздрібний товарооборот зростає на 0,24%. Споживчий попит стимулюється виробництвом у секторі товарів як внутрішньої, так і зовнішньої торгівлі. Згідно отриманих регресійних коефіцієнтів, зростання виробництва товарів зовнішньої торгівлі на 1% приводить до поживлення споживчого попиту на 0,19%, а внутрішньої торгівлі – на 0,41%.

Ключові слова: споживання; інвестиції; експорт; залежна економіка; рівновага платіжного балансу; товари внутрішньої та зовнішньої торгівлі.

Чех М. М.

кандидат экономических наук, доцент, кафедра международных экономических отношений,
Львовский торгово-экономический университет, Львов, Украина

Семив Г. О.

кандидат экономических наук, доцент, кафедра ракетно-артиллерийского вооружения,
Национальная академия сухопутных войск имени гетмана Петра Сагайдачного, Львов, Украина

Шоки совокупного спроса и равновесие платежного баланса в зависимой экономике

Аннотация

В статье проанализированы механизмы взаимодействия внутреннего и внешнего секторов экономики с учетом равновесия платежного баланса. На основе эмпирического анализа установлено взаимосвязь между элементами совокупного спроса и платежным балансом в зависимой экономике. Подтверждены теоретические постулаты модели зависимой экономики для отечественных реалий.

Ключевые слова: потребление; инвестиции; экспорт; зависимая экономика; равновесие платежного баланса; товары внутренней и внешней торговли.

1. Постановка проблеми

З огляду на поточну макроекономічну ситуацію, можливості відновлення економіки України за рахунок традиційних чинників, таких як сприятлива кон'юнктура на світових ринках, дешева ресурсна база, низька вартість робочої сили, поступово вичерпуються. Серйозним фактором, який ще більше загострив ситуацію в українській економіці, стала неоголошена війна Російської Федерації проти України. Через це економіка України втратила найбільший ринок збуту та виробничі потужності для традиційного експорту. До цього додалося погіршення кон'юнктури на світових ринках (падіння цін на сільськогосподарську продукцію, руду та метал). Український експорт, як і внутрішнє виробництво, протягом останніх років переживає скрутні часи. За перше півріччя 2016 р. експорт товарів з України впав на 10% порівняно з аналогічним періодом минулого року, у 2015 р. експорт скоротився на 29,3%, у 2014 – на 15%. Темпи падіння промислового виробництва склали 10,2% у 2014 р. та 10,1% у 2015 р. Збіг у часі глибокого спаду виробництва та погіршення сальдо поточного рахунку підтверджує припущення про спільність причин, зовнішніх чи внутрішніх, що формуються як у фінансовому, так і в реальному секторі економіки. Така ситуація актуалізує дослідження взаємодії внутрішнього ринку та рівноваги платіжного балансу.

2. Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблема взаємодії внутрішнього та зовнішнього секторів економіки та її вплив на економічний розвиток висвітлюється в працях визначних вітчизняних учених, таких як Я. Белінська [1]; О. Власюк [2]; А. Гальчинський [3]; В. Геєць [4]; С. Давиденко [5]; Я. Жаліло [6]; Т. Мельник [7]; О. Пустовоїт [8]; О. Соскін [9]; В. Шевчук [10]. А також слугує предметом аналізу ряду відомих зарубіжних дослідників, серед яких Л. Вогель та Е. Хейн (Vogel, Hein, 2009) [11]; В. Гельбраса (Helbras, 2009) [12]; П. Гембські (P. Hembksi, 2010) [13]; М. Гомес (Gomez M, 2010) [14].

Здебільшого вважається, що стагнація попиту на світових ринках стала однією з безпосередніх причин рекордного спаду виробництва в Україні як у 2009 [2; 6, 7], так і у 2014–2015 рр. [4, 8], що слугує ілюстрацією помилки обраної раніше орієнтації на збільшення сировинного експорту [1; 10, 103; 7, 29]. Відповідно, виникли підстави для аналітичної переоцінки пріоритетів економічного зростання на користь розвитку внутрішнього ринку, що притаманно як зарубіжним [11–14] так і вітчизняним вченим [2; 3; 5].

З іншого боку, стагнація внутрішнього ринку вважається найбільш уразливою стороною української економіки [3]. Подібно, низька купівельна спроможність населення розглядається як важлива перешкода для економічного розвитку та структурних змін [9]. Проте на тлі подій 2014–2015 рр., коли за умов гальмування світової економіки та обмеженості національних можливостей стимулювання внутрішнього попиту під час виконання програми стабілізації, погодженої з МВФ, унеможливується підтримка зайнятості та платоспроможного попиту, виникає потреба розробки стратегії, що нівелюватиме недоліки раніше обраних шляхів, акцентуючи увагу на інноваційній компоненті економічного розвитку [4; 15].

3. Мета статті полягає в дослідженні взаємодії основних компонент внутрішнього ринку та платіжного балансу в умовах взаємодії внутрішнього та зовнішнього секторів в економіці із залежною структурою виробництва.

4. Основні результати дослідження

Формуючи гіпотезу дослідження, необхідно врахувати існування двох відмінних стратегій стимулювання економічного розвитку, а саме: за рахунок стимулювання експорту та розширення внутрішнього ринку (остання може здійснюватися як за рахунок стимулювання споживання, так і зростання інвестицій). Важливим є також визначення характеру взаємодії між секторами економіки, яка може здійснюватися кількома різними способами, що обумовлюється як залежністю між секторами, так і результатом впливом на платіжний баланс.

Таким чином, гіпотезу дослідження доцільно сформулювати наступним чином:

- по-перше, в економіці із містким внутрішнім ринком можлива підсилююча взаємодія між сектором товарів внутрішньої та зовнішньої торгівлі (при цьому підтримується рівновага платіжного балансу);
- по-друге, стимулювання внутрішнього попиту є конструктивним, якщо супроводжується заміщенням імпорту та розвитком технологічного сектора, у іншому випадку виникає криза платіжного балансу;
- по-третє, така взаємодія може стимулюватися цілеспрямованою макроекономічною політикою.

Теоретичною базою для подальшого аналізу гіпотези слугує модель залежної економіки, для якої характерне:

- визначення сукупної пропозиції виробництв у секторах Q^T та Q^N та її залежності від обмінного курсу;
- рівновага на ринку товарів та послуг підтримується балансом абсорбції і сальдо поточного рахунку;
- абсорбція, у свою чергу, визначає попит на товари внутрішньої та зовнішньої торгівлі;
- сальдо поточного рахунку визначається балансом пропозиції та попиту товарів зовнішньої торгівлі;
- внутрішня рівновага визначена як рівновага попиту і пропозиції товарів внутрішньої торгівлі і безпосередньо залежить від реального обмінного курсу;
- можлива взаємна причинність між секторами;
- компоненти сукупного попиту здійснюють асиметричний вплив на платіжний баланс [16, 116].

Відштовхуючись від гіпотези, подальше емпіричне дослідження буде здійснено в розрізі наступних функціональних залежностей: взаємозв'язку між внутрішнім та зовнішнім секторами економіки, впливу зростання у секторах Q^T та Q^N на споживчу та інвестиційну компоненти внутрішнього ринку, взаємодію внутрішнього попиту та рівноваги платіжного балансу.

Для подальшого емпіричного аналізу було використано наступні позначення змінних:

Q^N та Q^T – виробництво в секторі товарів внутрішньої та зовнішньої торгівлі;

$retail_t$ – обсяги реального роздрібного товарообороту як наближена характеристика приватного споживання;

$invest_t$ – сукупні інвестиції державного та приватного секторів як попит на інвестиції;

ca_t – сальдо поточного рахунку (у % до ВВП);

fa_t – сальдо фінансового рахунку (у % до ВВП).

Прикладний інтерес становить дослідження характеру взаємозв'язку між секторами Q^T та Q^N . Можлива взаємна причинність була досліджена за допомогою тесту Грйенджер (англ. Pairwise Granger Causality Test). Результати тесту вказують на відсутність стійкої взаємної причинності між показниками (ознаки з'являються лише з лагом 3). Натомість простежується чіткий вплив зовнішнього сектора на виробництво у внутрішньому секторі економіки, що припускає зовнішню орієнтацію вітчизняної економіки. Даний вплив є стійким до лагових змін.

Додатково напрям та характер взаємної причинності було оцінено на основі моделей VAR/VEC. Засобом ідентифікації коінтеграційного зв'язку є тест Йохансена (табл. 1).

Згідно результатів коінтеграційного тесту, можемо стверджувати про наявність стійкої коінтеграції між показниками на рівні одного рівняння. Такий результат може частково слугувати підтвердженням на користь односторонньої причинності між досліджуваними змінними. Коінтеграція між показниками схилає до використання векторної авторегресії з коригуванням помилки (VEC) для встановлення зв'язку (рис. 1). Рівняння моделі має наступний вигляд¹:

¹VEC-моделі (рівняння 1) використовується у векторній авторегресії у випадку коінтегрованості нестационарних рядів залежних змінних та для презентації короткочасної динаміки залежної змінної (перші різниці), що враховують їх лагові значення та значення інших залежних змінних, коінтеграційні зв'язки та незалежні фактори. У такому разі довгострокова динаміка залежних змінних описується коінтеграційним зв'язком, а короткочасна отримує порівняно самостійне значення.

Табл. 1: Результати тесту Йохансена для показників виробництва у секторах Q^N та Q^T

Tab. 1: Results of the Johansen test for production indices in sectors Q^N and Q^T

Кількість коінтеграційних рівнянь	Часові лаги				Критичні межі	
	1	2	3	4	5%	1%
1	20.77*	17.55**	19.28**	20.75*	15.41	20.04
2	1.032	1.754	1.150	1.121	3.76	6.65

Примітка: Зазначено статистичну достовірність результату та ймовірність похибки (* – 1%, ** – 5%, *** – 10%)

Джерело: Розраховано авторами за [17]

Source: Calculated by the authors based on [17]

$$\Delta y_{i,t} = \Gamma_1 \Delta y_{i,t-1} + \dots + \Gamma_k \Delta y_{i,t-k+1} + \Pi \tilde{y}_{i,t-1} + \Psi X_t + \varepsilon_t, \quad (1)$$

де Δy_t – перші різниці залежної змінної;
 \tilde{y}_t – довгострокове значення (у рівнях);
 X_t – вектор незалежних змінних;
 ε_t – стохастичний чинник.

Результати оцінювання методом векторної авторегресії підтверджують стимулюючий вплив сектора Q^T на Q^N ; вага даного фактора в декомпозиції залишків досягає позначки 80%. Проте сектор Q^N не виступає чинником зростання Q^T . Даний взаємозв'язок можна було б розглядати позитивно при несировинній орієнтації економіки, проте у випадку переважання сировинного експорту лише зростає залежність внутрішнього ринку від світової кон'юнктури. До того ж, відсутні стимули для структурних перетворень на користь виробництва продукції із високою доданою вартістю.

Аналітичний огляд літератури та сформована гіпотеза дослідження дозволяє сформулювати базову модель, що включає 2 системи для подальшого аналізу основних функціональних залежностей. Перша система поєднує взаємодію між споживанням, інвестиціями та сальдо поточного рахунку; друга відображає вплив виробництва у зовнішньому та внутрішньому секторах економіки на споживання, інвестиції та сальдо фінансового рахунку. Дані системи узагальнені в моделі (рівняння 2-4):

$$retail_t = a_0 + a_1 retail_{t-1} + a_2 invest_t + a_3 Q_t^N + a_4 Q_t^T \quad (2)$$

$$invest_t = a_{10} + a_{11} invest_{t-1} + a_{12} retail_t + a_{13} Q_t^N + a_{14} Q_t^T \quad (3)$$

$$bp_t = a_{20} + a_{21} bp_{t-1} + a_{22} retail_t + a_{23} invest_t + a_{24} Q_t^N + a_{25} Q_t^T \quad (4)$$

де bp_t – змінна, що відображає відповідні рахунки платіжного балансу (поточний – у першій специфікації; фінансовий – у другій).

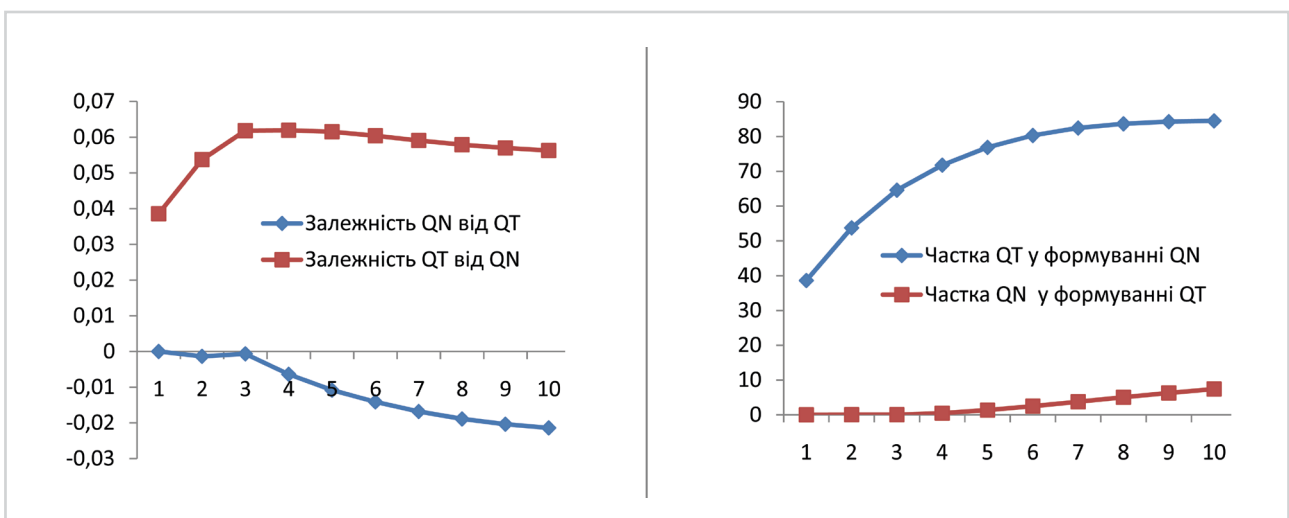
Тест ADF (Adjustment Dike Fuller Test) засвідчує нестационарність більшості логарифмів рівнів, крім показника сальдо фінансового рахунку, що виявляє стаціонарність як на логарифмах рівнів, так і в перших різницях. Перші різниці змінних виявляють стаціонарність на рівні статистичної значущості не менше 5%. Отримані результати свідчать про необхідність використання у подальшому аналізі перших різниць.

Безпосередньому емпіричному оцінюванню передувало тестування залежних змінних на наявність коінтеграції (взаємних причинно-наслідкових зв'язків). Наявність коінтеграції між незалежними змінними схляє до використання двокрокового методу найменших квадратів (2SLS) та необхідності забезпечити незмінені оцінки регресійних коефіцієнтів на випадок кореляції залишків з лаговим значенням залежних змінних (рівняння 5):

$$Y_t = a_0 + \sum_{j=1}^m A_j Y_{t-j} + \sum_{i=0}^k B_i X_{t-i} + z_t, \quad (5)$$

де Y_t – вектор залежних змінних,
 X_t – вектор незалежних змінних,
 z_t – залишки відповідного регресійного рівняння.

Результати оцінювання 2SLS подано в таблиці 2. В усіх регресійних рівняннях скориговане значення коефіцієнта детермінації ($adj.R^2$) є достатнім (з врахуванням перших різниць більшості показників). Статистика Дарбіна-Уотсона (DW) знаходиться в допустимих межах, не виявляючи автокореляції залишків. Для підтвердження стаціонарності залишків використовувався тест ADF та тест PP (англ. Phillips-Perron).

Примітка: на лівому рисунку показано імпульсну функцію, а на правому – декомпозицію залишків. Імпульсна функція показує реакцію однієї змінної на зміни інших ендогенних змінних, а декомпозиція залишків – вагу окремих змінних в змінах її динаміки.

Рис. 1: Оцінка взаємозв'язку між секторами Q^N та Q^T у вітчизняній економіці (оцінка VEC)

Джерело: Розраховано авторами за [18]

Fig. 1: Estimation of interdependences between sectors Q^N and Q^T for domestic economy (VEC estimation)

Source: Calculated by the authors based on [18]

Табл. 2: Чинники споживання, інвестицій і сальдо рахунків платіжного балансу

Tab. 2: Factors of consumption, investment and balance of payment transactions

Незалежні змінні	Залежні змінні					
	I специфікація			II специфікація		
	retail _t	invest _t	ca _t	retail _t	invest _t	fa _t
Const	—	0.228 (1.055)	—	—	—	—
ca _{t-1}	—	—	0.916 (10.89)*	—	—	—
fa _{t-1}	—	—	—	0.102 (1.517)	0.205 (2.392)**	0.192 (1.339)
retail _{t-1}	0.060 (6.812)*	0.295 (1.510)	—	—	0.406 (2.227)**	0.469 (2.205)*
retail _{t-2}	—	—	-0.080 (0.937)	—	—	—
invest _{t-1}	—	0.921 (12.87)*	0.048 (0.664)	—	0.911 (3.908)*	0.160 (0.956)
invest _{t-3}	0.208 (2.193)***	—	—	0.191 (2.001)***	—	—
Q _t ^N	0.185 (1.898)***	0.468 (3.025)*	-0.205 (2.410)**	0.196 (2.072)***	0.368 (2.263)**	0.503 (2.607)*
Q _t ^T	0.410 (2.610)**	0.102 (0.474)	0.249 (2.147)***	0.341 (2.072)***	0.300 (1.317)	-0.339 (-1.174)
E _t	—	—	0.067 (0.760)	—	—	-0.389 (-1.321)
adj. R ²	0.987	0.825	0.764	0.984	0.848	0.370
DW	2.471	2.412	2.242	2.356	2.571	1.854
ADF	-8.055*	-7.833*	-7.013*	-8.202*	-6.895*	-5.772*
PP	-7.840*	-8.049*	-7.053*	-7.983*	-18.17*	5.923*

Примітка: тут і далі навпроти незалежних змінних у таблиці в дужках вказано t-критерій Ст'юдента із вказанням статистичної значущості (* – 1%, ** – 5%, *** – 10%).

Джерело: Розраховано авторами за [17]

Source: Calculated by the authors based on [17]

Згідно регресійного дослідження, спостерігається авторегресивна залежність з лагом у квартал для показника споживання, яка може означати, що зростання споживання створює умови для подальшого його нарощування. Стимулюючим чинником споживання виступають також інвестиції.

Результати досліджень показали, що з лагом у 3 квартали, при зростанні даного фактора на 1% роздрібний товарооборот зростає на 0,24%. Споживчий попит стимулюється як виробництвом у секторі товарів, Q_t^N так і Q_t^T, хоча вплив останнього є потужнішим (згідно отриманих регресійних коефіцієнтів зростання виробництва в даних секторах на 1% приводить до похвалення споживчого попиту на 0,19% та 0,41% відповідно).

Децю несподівано, проте у секторі Q_t^N спостерігається суттєвий прямий вплив виробництва. Зростання у ньому веде до зростання інвестицій на 0,47%, у той час як з боку сектора товарів Q_t^T імпульс відсутній. Аналізуючи залежності сальдо поточного рахунку (табл. 2), не спостерігаємо значущого впливу ні споживання, ні інвестицій на даний показник, проте їх вплив на залежну змінну є асиметричним.

Виявлено також асиметричний вплив виробництва товарів внутрішньої та зовнішньої торгівлі на поточний рахунок, на що вказує знак при коефіцієнтах відповідних регресорів. При зростанні виробництва у секторі товарів Q_t^T на 1% сальдо поточного рахунку поліпшується на 0,25,

відповідні зміни в альтернативному секторі призводять до погіршення даного показника на 0,2%. Такий результат цілком відповідає логіці моделі залежної економіки [16].

У даній моделі також не виявлено статистично значущого впливу цінового чинника на сальдо поточного рахунку.

Залежності споживання у специфікації II фактично відтворюють відповідні взаємозв'язки у специфікації I. У випадку інвестицій посилюється стимулюючий вплив споживання на рівні статистичної значущості 5%. Не спостерігається авторегресивної залежності сальдо фінансового рахунку. Незалежні змінні сальдо фінансового рахунку відображають асиметричні залежності порівняно з сальдо рахунку поточних операцій. Тобто зростання споживання призводить до поліпшення сальдо рахунку фінансових операцій. Вплив виробництва в секторах товарів Q_t^T та Q_t^N виявився дзеркальним відображенням аналогічних взаємозв'язків сальдо поточного рахунку.

При зростанні виробництва товарів внутрішньої торгівлі на 1%, рахунок покращується на 0,5% (достовірність результату стверджується на рівні статистичної значущості 1%). У випадку оберненого впливу Q_t^T ⇒ fa_t показнику бракує статистичної значущості.

Верифікацію отриманих результатів було здійснено методом векторної авторегресії (за моделлю 1). Узагальнюючи підсумки оцінювань 2SLS та VEC, варто відмітити: по-перше, в Україні підтверджується логіка моделі залежної економіки щодо асиметричного впливу виробництва в секторах товарів Q^T та Q^N на поточний рахунок платіжного балансу; по-друге, зростання виробництва у секторі Q^T є переважно чинником споживання, у той час як Q^N стимулює інвестиційний попит; фінансовий рахунок незначною мірою залежить від внутрішнього попиту та покращується в результаті зростання виробництва товарів внутрішньої торгівлі.

5. Висновки

Результати емпіричної оцінки, на перший погляд, висвітлюють перший спосіб підсилюючої взаємодії, коли стимулювання сектором Q^T зростання у секторі Q^N супроводжується покращенням сальдо платіжного балансу. Проте позитивний ефект взаємодії нейтралізується стимулюванням споживчої компоненти попиту та відсутністю інвестиційних імпульсів з боку зростання виробництва в секторі товарів зовнішньої торгівлі, що має наслідком погіршення платіжного балансу.

Даний результат пояснює екстенсивний характер розвитку як внутрішнього, так і зовнішнього сектора економіки. За таких умов основними напрямками стабілізації має стати стимулювання економічного зростання з орієнтацією на: 1) імпортозаміщення; 2) подолання існуючої сировинної залежності; 3) забезпечення розвитку виробництва за рахунок удосконалення технологій для поглибленої обробки та виробництва відповідної кінцевої продукції з вищою доданою вартістю як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Напрями подальших досліджень вбачаються в оцінці механізму імпортозаміщення в розрізі галузевої структури.

Література

- Белінська Я. Державна підтримка експорту: зарубіжний досвід та уроки для України / Я. Белінська // Стратегічні пріоритети – 2008. – № 3 (8). – С. 120-131.
- Власюк О. Українські реалії світової фінансової кризи та проблеми економічної безпеки держави / О. Власюк // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ : Збірник наукових праць. – Львів, 2009. – Випуск 2. – С. 4.
- Гальчинський А. Неспроможність влади сформувати конструктивну стратегію перетворень зумовлює її безперспективність / А. Гальчинський // Дзеркало тижня. – 2011. – № 32. – С. 1-3.
- Гесьць В. Економіка України: ключові проблеми і перспективи. / В. Гесьць // Економіка і прогнозування. – 2016. – № 1. – С. 7-22.
- Давиденко С. Актуальні проблеми та перспективи оптимізації імпортозалежності України / С. Давиденко // Стратегічна панорама. – 2009. – № 1. – С. 109-116.

6. Економічна криза в Україні: виміри, ризики, перспективи : [монографія] / Я. А. Жаліло, О. С. Бабанін, Я. В. Белінська та ін. [за заг. ред. Я. А. Жаліла]. – К. : НІСД, 2009. – 142 с.
7. Мельник Т. Імпортозалежність економіки України і пріоритети селективного імпортозаміщення / Т. М. Мельник, К. С. Пугачевська // Економіка України. – 2016. – № 4. – С. 29–44.
8. Пустовойт О. В. Політика розвитку внутрішнього ринку та Угода про асоціацію Україна – ЄС: спільність і суперечність завдань / О. В. Пустовойт // Економіка і прогнозування. – 2015. – № 1. – С. 49–63.
9. Соскін О. І. Модель народного капіталізму як основа конкуренто- спроможного розвитку української економіки / О. І. Соскін // Економіст. – 2010. – № 2. – С. 21–25.
10. Шевчук В. О. Платіжний баланс, економічне зростання і стабілізаційна політика : [монографія] / В. О. Шевчук. – Львів : Кальварія, 2008. – 737 с.
11. Hein E., Vogel L. Distribution and Growth in France and Germany: Single Equation Estimations and Model Simulations Based on the Bhaduri / Marglin Model / Edgard Hein, Lena Vogel // IMK Working Paper, Duesseldorf : Macroeconomic Policy Institute (IMK) in the Hans Boeckler Foundation, 2009, No. 4. – P. 1–43.
12. Гельбрас В. Тридцатилетие эпохи «реформ и открытости» в Китае / В. Гельбрас // Мировая экономика и международные отношения. – 2009. – № 6. – С. 73–83.
13. Гембські П. Польська економіка у час кризи та її подальші перспективи / П. Гембські // Дзеркало тижня. – 2010. – № 2. – 23–29 січня
14. Gomez M. Endogenous Growth, Habit Formation and Convergence Speed / Manuel Gomez // The B. E. Journal of Macroeconomics. – 2010, vol. 10, issue 1. – P. 1–30. doi: <https://doi.org/10.2202/1935-1690.1971>
15. Федулова Л. І. Інноваційність економіки ЄС та України: напрямки скорочення розриву / Л. І. Федулова // Економічний часопис-XXI. – 2016. – № 156 (1-2). – С. 22–25. doi: <http://dx.doi.org/10.21003/ea.V156-0005>
16. Шевчук В. Платіжний баланс і макроекономічна рівновага: досвід України : [монографія] / В. О. Шевчук. – Львів : «Каменяр», 2001. – 495 с.
17. Статистична база Національного банку України [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>

Стаття надійшла до редакції 8.11.2016

References

1. Belinska, Ya. (2008). State support of export: international experience and lessons for Ukraine. *Stratehichni pryorytety (Strategic Priorities)*, 3(8), 120-131 (in Ukr.).
2. Vlasniuk, A. (2009). Ukrainian realities of the global financial crisis and the problems of economic security. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav : Zbirnyk naukovykh prats (Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs: Collected Works)*, Volume 2, 4 (in Ukr.).
3. Halchynskiy, A. (2011). The failure to form a government strategy of constructive transformation causes its futility. *Dzerkalo tyzhnia (Mirror of the Week)*, 32, 1-3 (in Ukr.).
4. Heiets, V. (2016). Economy of Ukraine: key challenges and prospects. *Ekonomika i prohnozuvannya (Economics and Forecasting)*, 1, 7-22 (in Ukr.).
5. Davydenko, S. (2009). Current Problems and Prospects Ukraine imports substitution optimization. *Stratehichna panorama (Strategic view)*, 1, 109-116 (in Ukr.).
6. *The economic crisis in Ukraine: dimensions, risks, prospects* (2009). (Coll.). In Ya. Zhaililo (Ed). Kyiv: NISR (in Ukr.).
7. Melnyk, T., & Puhachevska, K. Import dependence of Ukraine and priorities selective import substitution. *Ekonomika Ukrainy (Economy of Ukraine)*, 4, 29-44 (in Ukr.).
8. Pustovoyt, O. (2015). The policy of the internal market and Association Agreement Ukraine - EU common problems and contradictions. *Ekonomika i prohnozuvannya (Economics and Forecasting)*, 1, 69-73 (in Ukr.).
9. Soskin, O. (2010). Model of capitalism as a basis for competitive development of Ukrainian economy. *Ekonomist (Economist)*, 2, 21-25 (in Ukr.).
10. Shevchuk, V. (2008). *Balance of payments, economic growth and stabilization policy. Lviv : Kalvariia*, 737 (in Ukr.).
11. Gelbras, V. (2009). Thirty-year era of «reform and openness» in China. *Myrovaia ekonomika i mezhdunar. otnosheniya (World economy and Intern. Relationship)*, 6, 73-83 (in Rus.).
12. Hembki, P. (2010). The Polish economy during the crisis and its future prospects. *Dzerkalo tyzhnia (Mirror of the week)*, 2 (in Ukr.).
13. Hein, E., & Vogel, L. (2009). Distribution and Growth in France and Germany: Single Equation Estimations and Model Simulations Based on the Bhaduri / Marglin Model. *IMK Working Paper, Duesseldorf: Macroeconomic Policy Institute (IMK) in the Hans Boeckler Foundation*, 4, 1-43.
14. Gomez, M. (2010). Endogenous Growth, Habit Formation and Convergence Speed. *The B.E. Journal of Macroeconomics*, 10(1), 1-30. doi: <https://doi.org/10.2202/1935-1690.1971>
15. Fedulova, L. (2016). Innovative Economy EU and Ukraine: Trends gap *Ekonomichnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 156(1-2), 22-25 (in Ukr.). doi: <http://dx.doi.org/10.21003/ea.V156-0005>
16. Shevchuk, V. (2001). *Balance of payments and macroeconomic equilibrium: the experience of Ukraine*. Lviv: Kameniar (in Ukr.).
17. The statistical base of the National Bank of Ukraine (2017). *Official web-site*. Retrieved from <http://www.bank.gov.ua> (in Ukr.)

Received 8.11.2016

Dear authors!

«Economic Annals-XXI» Research Journal since 2016 has
DOI identification to the journal and your papers.

It means that in both paper and electronic versions of the edition your articles have
unique numbers by which they can be easily found in the Internet.

Just insert the link to any search system.
Your DOI is used in Scopus as well.

You can find more about DOI here: <http://www.doi.org/index.html>
Official: <http://soskin.info/en/material/1/about-journal.html>

Latest news and interesting data:

<https://www.facebook.com/Економічний-часопис-XXI-Economic-Annals-XXI-127196777464535>

Kind regards,
Economic Annals-XXI